

רשימת ספרי "בן מלך"
שיצאו לאור עד עתה:

- שבת קודש
- חג המצות
- ספרות חנוכה וחג
- חשבונות
- ימי כיס המצויים - גלות
- ויגל
- ימים נדירים
- חג המצות
- חנוכה
- ימי חמורים
- הנדה של סטח
- כענייני נפשות והתנחלות
- שמעון
- חכמה וטוב
- שיר השירים
- שבת קודש
- מידת הכבוד
- נוסח מענה
- זמירות שבת
- בראשית ח"א - מאמרי
- מנחם בראשית ח"ב
- בראשית ח"ג - קל
- ליל-תולדות
- בראשית ח"ד - ויצא-ויהי
- שמות ח"א - שמות-בעלח
- שמות ח"ב - מאמרי מבוא
- יתרו-משפטים
- שמות ח"ג - תרומה-מקדשי

ניתן להשיג: mechonenmelech@gmail.com
 בארץ: ניתן להשיג: sales@yefenibooks.com | Warehouse 542450220

בס"ע חא דשמיא

אוצרות בן מלך

פרשת בחוקותי
 גליון מס' 54

מתורגם של רבינו הגדול רבי לייב מייזנברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת בחוקותי

המובטחות לנו אם נשמור דרך ה', אינן באות כלל בתורת שכר וגמול על קיום המצוות, ואף אין מטרתם רק בכדי לספק לנו את האמצעים לקיימם. אלא גם בלא סיבה כלשהי, מעניק ה' ברכת טובה והצלחה לכל בריותיו אשר ברא, כי כך היא דרכו של עולם ותכליתו, שלא בראו הקב"ה אלא להטיב, ויצר וחיתן את עולמו בחכמה, והתקין בו את כל הנדרש לאושר האדם והצלחתו, כדי שיושפע עליו תמיד שפע רב, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו, ואמנם כאשר חוטא האדם ועווב את הדרך הישרה והולך בשרירות לבו, מענישו ה' ומונע ממנו

אם בחוקותי תלכו (כו, ג)

בפרשה זו מתנה הקב"ה את הצלחת חיינו בעולם הזה בשמירת דרך ה' וקיום חוקיו ומשפטי, כאשר אם בחוקותיו נלך - תשרה הברכה בכל מעשה ידינו ובכל אשר נפנה תאיר לנו ההצלחה פנים.

ידועה קושיית הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ט ה"א) - על פי מה שאמרו חז"ל (קידושין לט): 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' - מאחר שגודע שמתן שכרן של מצוות והטובה שנוכה לה אם שמרנו דרך ה' הכתוב בתורה, היא חיי העולם הבא, שנאמר למען ייטב לך והארכת ימים וכו'... מהו זה שכתוב בכל התורה כולה אם תשמעו יגיע לכם כך, ואם לא תשמעו יקרה אתכם כך, וכל אותן הדברים בעולם הזה, כגון שובע ורעב, ומלחמה ושלום, ומלכות ושפלות, וישיבת הארץ וגלות, והצלחת מעשה והפסדו, ושאר כל דברי הברית וכו'. וכתב שם הרמב"ם לתרץ, כי כל אלו הברכות לא באו למלאות את תכלית השכר המובטח לשומרי דרך ה', אלא נועדו כדי שיהיה יכולת בידינו להוסיף ולעבוד את ה' בשלווה ובנחת - והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד, שייסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה, כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שובע ושלווה וריבוי כסף וזהב, כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן, אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה, כדי שנוכה לחיי העולם הבא.

ואמנם נראה לבאר, כי כל הברכות האמורות בתורה,

בגליון

פרשת בחוקותי

ביאורי פסוקים ..... עמוד 1

חכמה ומוסר

שלי שלך, שלך שלך - חסיד ..... עמוד 9

בעניינא דיומא

בענין ברכת ספירת העומר ..... עמוד 10

מרגם השבוע

א"י חש"ע"ג

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לדיכוי הרבים

ע"י החפץ בעילום שמו

לכבוד התנא האלוקי רשב"י זי"ע"א

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך

תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה

לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנה

להוצאות ומדומות "פרנס השבוע/החודש"

אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

את כל הטובה שהיתה ראויה לו, ויש שאף מייסרו ומוכיחו בחליים ומכאובים, אך כל עוד שאין סיבה מיוחדת לשנות את הטבע ולהעניש את האדם בשל מעשים רעים שבידו - אף על פי שגם מעשים טובים אין לו - הרי שהעולם כמנהגו נוהג, כי מדרך הטוב להטיב, וחסד ה' מלאה הארץ.

כן אנו מוצאים באדם הראשון, שראשית יצירתו היתה בגן-עדן, בו הצמיח לו ה' כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל (בראשית ב, ט), והיו מלאכי השרת צולים לו בשר ומצננים לו יין (ילקוט-שמעוני בראשית טו), וכל זאת בטרם היו בידו זכויות כלשהן. ואך משחטא - נשתנה דינו והפסיד את כל הטובה שנועדה לו, אשר הוטבעה בטבע העולם שלא נברא אלא בשבילו, ותחת זאת באה עליו קללת עולם. וכן מצינו (קידושין פב:)- תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר, מימי לא ראיתי צבי קייץ וארי סבל ושוועל חנוני, והם מתפרנסים שלא בצער, והם לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני. מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער, אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער. אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי. הנה כי כן, פרנסתם של כל הבהמות והחיות מזומנת להם שלא בצער, ולא משום מעשים טובים וזכויות שיש בידם, אלא רק משום שלא הריעו את מעשיהם ולא קיפחו את פרנסתם, ולגביהם נותר העולם מתוקן כטבע ברייתו.

וכן מדוקדק בלשון הכתוב עצמו, שבין הברכות המובטחות אנו מוצאים גם - ולא תגעל נפשי אתכם (פסוק יא). ולכאורה אין עניינו לכאן מבואר, שהרי אין הכתוב מדבר במניעת עונשים ופורעניות אלא בהשפעת טובות וברכות. אך לאור האמור מבוארים הדברים הדק היטב, כי אכן אין הפרשה שלפנינו עוסקת במתן שכרן של מצוות, כי אלו גגוזות ונצורות לחיי עולם הבא, ואין תכלית פרשה זו אלא להבטיחנו, שאם נלך בחוקות ה' ואת מצוותיו נשמור - לא תגעל נפשי אתכם, ומאחר שלא תהא כל סיבה מאת ה' לסבב עלינו רעות, יוסיפו חיינו להיות מושפעים מאוצר טובו יתברך, והמנהג עולמו בחסד ינהל את חיינו על מי מנוחות, ולא נדע מכל צרה וצוקה.

וזהו עומק מאמרם ז"ל - "שכר מצוות בהאי עלמא ליכא", לפי שכל הטובה והברכה השרויה בעולם הזה, ראויה היא באמת לבוא על האדם אף שלא בתורת שכר. ואם כן, כל אשר יעלה על לב האדם לשאול מעם ה', וכל הנחת והאושר הרב שהעולם הזה מסוגל להפיק ולהנות בהם את החיים עליו - לעולם לא יהיו מושפעים מצד השכר והגמול על המעשים הטובים, אלא ממעיינות השפע הבלתי נדלים שמשפיע ה' על עולמו אשר ברא, מאוצר טובו כי לעולם חסדו. אבל שכרן של מצוות, הבא בתורת גמול על המעשים, אין לו מקום בהאי עלמא, אלא בעלמא דאתי.

ואמנם לשלימות תיקון העולם, נזכה רק כאשר יתוקן

במלואו חטא עץ-הדעת לעתיד לבוא, כי אז ישוב העולם לקדמותו, ואוהבי שמו ישכנו בו כאדם הראשון בגן עדן מקדם, כמו שאמרו חז"ל (שבת ל:)- עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת. ובמהרה יקויים בנו מקרא שכתוב (ישעיהו נא, ג) - וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה' ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה.

* * *

וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור (כו, מב)

סדר הפוך זה לא מצאנו בכל המקרא, שכן לעולם נמנים האבות כסדרם, אברהם יצחק ויעקב (ועיין רש"י). ונראה לבאר לפי הפשט, כי בהזכרת שמות שלשת האבות, יתכנו שתי כוונות: יש והכוונה היא להזכיר את כל שלשת האבות כחטיבה אחת, שזכרון שלשת האבות הקדושים תעמוד לנו לזכות, ויש אשר הכוונה היא להזכיר את זכותו של אברהם, ושל יצחק, ושל יעקב - כל אחד מהם לחוד.

והנה בכל מקום שבו מוזכרים שלשת האבות, הכוונה היא לענין הראשון, לעורר זכות שלשת האבות כאחד, אלא שהכתוב מפרש מי הם ונוקב בשמותם כסדרם - כגון: "זכור לעבדיך, לאברהם ליצחק וליעקב" (דברים ט, כז). אולם כאן בא הכתוב להזכיר את זכותו של כל אחד לחוד, ולציין שזכרון כל אחד מהם בלבד דיו לעמוד לזכות לנו. הנה בצורת הזכרה זו, הזכות הראשונה העומדת לנו היא בריתו של יעקב, שהוא הנזכר ביותר בשל קירבת הזמן והדורות שבינו לבינינו, ולא זו בלבד, אלא אף את ברית יצחק שקדם לו וזמנו מרוחק יותר - גם זאת יזכור לנו. ואף את ברית אברהם - שהוא הקדום מבין האבות והיותר רחוק מאיתנו בזמן ובדורות - גם זאת יזכור ה' להיות למגן בעדנו.

* * *

איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה' (כו, ב)

נדרי הערכין כוללים שני אופנים, שהם שתי דרכי התייחסות לקביעת שווי של אדם, ונתינת תמורתו להקדש: האחד הוא הנוקב בלשון 'דמים' - כגון 'דמי עלי' או 'דמי פלוני עלי' [והוא הנקרא בפי חז"ל בשם 'נדרים' סתמא]. והאופן השני הוא 'הערכין' אשר נתחדשו בפרשה זו, דהיינו הנוקב בלשון 'ערך' - כגון 'ערכי עלי' או 'ערך פלוני עלי'.

ההבדל העיקרי בין שני סוגי ההפלאות הללו, הוא בשיעור דמיהם, כאשר הנדרים נקבעים על פי שומא ממונית, בה אומדים את האדם הנידר מה שוויו כעבד הנמכר בשוק, ואילו הערכין נקבעים על פי שיעורים הקבועים בתורה, לפי מינו וגילו של הנערך.

ובמשנה (ערכין כ.) מנו חכמים כמה וכמה דינים חלוקים